

Visoko obrazovanje: Širok pristup ili privilegija

- Diseminacijska konferencija Tempus projekta FINHED –

Na Univerzitetu Crne Gore u Podgorici održana je konferencija u okviru Tempus projekta FINHED pod nazivom *Visoko obrazovanje: Širok pristup ili privilegija (Higher Education: Wide Access or a Privilege?)*. Skup je otvorio prof. dr Zdravko Uskoković, koordinator FINHED projekta Univerziteta Crne Gore, a okupljene su pozdravile **Biljana Mišović** ispred Ministarstva prosvjete Crne Gore, i **Maja Baćović**, prorektorka Univerziteta Crne Gore. Nakon uvodnih reči usledio je radni deo konferencije na kom su stručnjaci iz Crne Gore i regiona govorili o dostupnosti visokog obrazovanja.

Prvi se skupu obratio gospodin **Tomislav Vodička** sa Univerziteta u Zagrebu, koji je izneo svoja zapažanja o najvažnijim promenama u visokom obrazovanju u Hrvatskoj od 2005. godine do danas. Prema njegovim rečima u navedenom periodu je izvršena akreditacija studentskih programa, prešlo se na bolonjski način studiranja i usvojen je Zakon o osiguranju kvaliteta u nauci i visokom obrazovanju. Urađeno je dosta u smislu jednakosti, te se studenti finansiraju prema potrebi a ne prema zaslugi, a takođe je uveden i jednak finansijski tretman redovnih i vanrednih studenata. Započeo je i pilot projekat programskih ugovora (PPU), koji su prihvatili svi univerziteti iako nije bio obavezujući. Na osnovu tog projekta 100 miliona evra se univerzitetima raspodeljuje ne samo prema ulaznim (input based fundig) već i prema izlaznim (output based funding) kriterijumima. Takođe je usvojena i Nacionalna strategija obrazovanja, nauke i tehnologije koja predviđa čitav niz aktivnosti usmerenih na poboljšanje uslova studiranja za studente sa invaliditetom, podzastupljene grupe, studente s decom, zatim na reformu studentskog standarda i slično. Konačno, dosta je postignuto i na polju prikupljanja podataka pre svega kroz tri programa: Tempus ACCESS, Tempus EDUQUALITY i EUROSTUDENT. U drugom delu svog izlaganja, gospodin Vodička je govorio o rezultatima EUROSTUDENT V istraživanja za Hrvatsku. Izneo je podatke vezane za obrazovanje roditelja studenata, društvenom statusu studenata, troškovima u toku studija, radnom statusu i dobu kada ulaze u sistem visokog obrazovanja.. Naredni govornik bila je **Biljana Mišović**, predstavnik Ministarstva prosvete Crne Gore, a tema je bila vezana za perspektive i glavne principe finansiranja visokog obrazovanja u Crnoj Gori. Gospođa Mišović se osvrnula na važnost jednakog pristupa visokom obrazovanju na globalnom nivo, a zatim se posvetila primeru Crne Gore. Naglašeno je da je Crna Gora usaglasila svoje zakone i strateška dokumenta sa Strategijom razvoja Evrope 2020 kada su u pitanju studenti sa hendikepom. Studenti u Crnoj Gori imaju pravo na niz pogodnosti poput subvencionisanog smeštaja i ishrane, zdravstvenog osiguranja itd. U tom smislu posebno mesto zauzimaju studentski zajmovi i grantovi o kojima je bilo posebno reči. Grantovi se

dodeljuju na prvom i drugom nivou studija. Kada je reč o prvom nivou, u 2014/2015. godini dodeljeno je 235 grantova, dok je u istom periodu za drugi nivo studija dodeljen 61 grant. Takođe, grantovi se odobravaju i za sufinansiranje školarina na master studijama i za odbranu doktorske teze na doktorskim studijama. Kada su u pitanju studentski zajmovi, primećeno je da je njihov broj znatno veći u odnosu na grantove. Za prvi nivo studija u 2014/2015. godini dodeljeno je 2885 zajmova, dok ih je u istom periodu za drugi nivo studija dodeljeno 630. Od ukupnog broja studenata u Crnoj Gori, njih 14% je korisnik studentskih zajmova.

U drugom delu konferencije govorila je **Ivana Živadinović** iz Centra za obrazovne politike u Beogradu. Njena tema su bili rezultati istraživanja EUROSTUDENT za Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Ona je govorila o tri teme koje su deo ovog istraživanja: zaposlenje, mobilnost i finansijska situacija studenata. EUROSTUDENT istraživanje je pokazalo da studenti u Crnoj Gori u velikoj meri finansijski zavise od svojih roditelja, ali ipak u manjoj meri u odnosu na studente u Srbiji i Bosni i Hercegovini, kao i da većina studenata ima izvesne finansijske poteškoće. Što se tiče zaposlenja, ona je ukazala na činjenicu da većina studenata ne radi tokom studija, ali i da je Crna Gora u boljem položaju u odnosu na Bosnu i Hercegovinu i Srbiju kako su studenti Crnoj Gori znatno više zaposleni u odnosu na njihove kolege iz regiona. Studenti koji su ujedno i roditelji kao i oni koji imaju velike finansijske poteškoće najčešće rade tokom studija kako bi pokrili troškove života. Konačno, kada je reč o mobilnosti studenata, više od 50% njih nije bilo niti planira da ode na studije u inostranstvo, ali je takođe značajan broj onih koji nisu bili ali planiraju odu. Veoma mali je broj onih koji su studirali u inostranstvu pri čemu je najveći procenat mobilnosti odlazi na mobilnost u okviru zemalja u regionu. Na samom kraju konferencije, **Lazar Šuković**, predstavnik studentskog parlamenta Univerziteta Crne Gore izneo je gledišta studenata o ovoj temi. Konferencija je završena opštom diskusijom učesnika skupa i sumiranjem zaključaka.